

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Toisen asteen ammatillinen- ja lukiokoulutus luo pohjaa korkeakoulutuksen hyvinvoinnille ja ennen kaikkea opiskelijoiden menestymiselle korkea-asteen opinnoissa.

Pitkän aikavälin rahoitusnäköyksen ylläpitäminen korkeakoulutuksessa on tärkeää, lisätehtäviin tarvitaan myös lisärahoitusta. Rahoitusjärjestelmän pitää olla riittävän vahva ja stabiili, ei hankevetoinen, ja vahvan perusrahoituksen osuus on oltava suhteessa toiminnan tavoitteisiin. Liian usein muuttuva rahoitusmalli aiheuttaa haasteita pitkäjänteiselle suunnittelulle ja kehittämiselle.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatuksen osalta TAMK yhtyy Arenen kantaan siitä, että selonteossa esitetty huoli varhaiskasvatuksen kelpoisen opetushenkilöstön riittävydestä ei ratkea yksin yliopistojen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen laajentamisella. Varhaiskasvatuksen sosionomeille tulisi antaa varhaiskasvatuksen opettajan pätevyys, jolloin voitaisiin varmistaa kelpoinen henkilöstö varhaiskasvatuksen vakansseihin koko maassa. Tämä on ajankohtainen asia myös Tampereella ja Pirkanmaalla laajemminkin.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Selonteko sisältää pohdinnan korkeakoulutuksen järjestämisen malleista ja mm. konsernirakenteista. TAMK näkee erilaisten korkeakoulutuksen mallien tukevan erilaisia alueellisia

tarpeita ja se mahdollistaa myös resurssiviisaita ratkaisuja. Tampereen korkeakouluuyhteisön monitieteisyys ja -alaisuus luo myös kansainvälisesti merkittävän osaamisen tarjonnan niin tieteen, soveltavan tutkimuksen kuin osaavan työvoiman tuottamiseen.

Säätelystä joustavuuteen - mahdollistaa koulutuksen dynaamisuutta ja kansainvälistä kilpailukykyä mm. osakeyhtiömalli ollut ammattikorkeakouluille mahdollistaja. Duaalimallin toimivuus ja ylempien ammattikorkeakoulutuksen työelämäkiinnostavuus on todennettu erityisesti työelämän tarpeiden monipuolisena ratkaisijana, niin koulutuksen kuin tutkimus- ja kehittämistoiminnankin osalta. Osakeyhtiöinä ammattikorkeakoulut ovat tehneet vahvaa ja ketterää työelämäyhteistyötä, yliopistojen keskittyessä tieteelliseen tutkimukseen. Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan merkitystä uuden tiedon hyödyntämiseen tarvitaan entistä enemmän, mutta se näkyy kovin ohuesti selonteossa.

Korkeakoulutusta pitäisi keskittää sinne, missä korkeakoulutetulle työvoimalle on tarvetta, eikä niin päin, että korkeakoulutuksen kautta pyritään rakentamaan elinvoimaa. Korkeakouluja ympäröivä työelämä on tärkeä osa erityisesti ammattikorkeakoulutusta, ja sen puute aiheuttaa opiskelijoiden läpikulkuihin. Korkeakoulutus vaatii myös resursseja, eikä niitä Suomessa riitä laadukkaaseen korkeakoulutukseen, jos korkeakoulujen määrää ja hajautuvuutta lisätään, mutta tätä voidaan tasa-arvoisesti lisätä haja-asutusalueilla digitaalisten oppimisympäristöjen kautta. Kansainvälinen kilpailukyky vaatii vahvojen osaamiskeskittämien kautta rakentuvaa huipputaustusta.

Jatkuvan oppimisen ja koulutuspolkujen roolin kasvu muuttaa koulutuskenttää, ja vaatii koko koulutusjärjestelmän yhteistyön kehittämistä. Tätä edistäisi korkeakoulujen autonomian edelleen vahvistaminen toimiluvan kattavissa asiakokonaisuuksissa. Koulutusasteiden nivelvaiheisiin kohdennettava kehittäminen on entistä tärkeämpää, ja sen kautta rakennetaan joustavia, nopeammin uutta osaamista tuottavia ja yksilöllisyyttä mahdollistavia koulutuspolkuja. Koulutusvastuiden tiukka määrittely on myös haaste tarvelähtöisen jatkuvan oppimisen tuottamiselle.

Kansainvälisissä yhteyksissä ammattikorkeakoulujen tutkinnot ovat bachelor- ja master-tutkintoja. Olisi toivottavaa, myös työelämän kannalta, että ylempistä ammattikorkeakoulututkinnosta voisimme käyttää maisteri (AMK) nimeä. Tässä yhteydessä myös ammattikorkeakoulujen toimilupiin sisältyvien ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tutkintonimikkeiden tarkoituksenmukaisuutta toimiluvissa olisi hyvä tarkastella uudelleen. Tämä olisi tarpeen, jotta jatkossa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja voidaan entistä joustavammin hyödyntää myös työelämän tarpeista lähtevään jatkuvaan oppimiseen sekä monialaisen osaamisen vahvistamiseen. Tutkintonimikkeet ovat rajanneet sujuvaa osaamisen hankkimista erityisesti sosiaali- ja terveysalalla.

Koulutuksen monimuotoistuksessa pedagogisen osaamisen vahvistaminen on entistä tärkeämpää. Ammattikorkeakouluissa toimivat ammatilliset opettajankoulutukset ovat tässä tärkeä toimijataho. Opettajien uranaikaisen osaamisen varmistaminen voisi näkyä vielä vahvemmin toimenpiteissä. Nyt mahdollisuudet oman osaamisen kehittämiseen ovat usein koulutuksen järjestäjä ja jopa yksikkökohtaisia. Toimenpiteissä luetellut opetushenkilöstön osaamisen painopisteet (ohjaus, erityisopetus kieli- ja kulttuuritietoinen opetus jne) ovat relevantteja, mutta erityisesti ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa tarvitaan myös muita painopisteitä (esim. osaamisen arviointi, työelämän oppimisympäristöt). Koulutusten kehittämisfoorumi on kannatettava toimintamalli ja se on jo ainakin jollakin tasolla vakiintunut.

Pedagogisten opintojen (60 op) sitominen kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen on tärkeää. Erityisesti tämä on noussut tärkeäksi

ammattillisen opettajankoulutuksen osaamisen määrittämiseksi esim. koulutusviennin yhteydessä. Viitekehyksen tasoon 7 sitominen tukee myös yleistä opettajankoulutuksen ja opettajuuden kehittämistä.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Tuominen Laura
Tampereen ammattikorkeakoulu - Tampereen ammattikorkeakoulun
johtoryhmä